

§ 4. Operativ ijara hisobi

46. Operativ ijarada, ijara ob'yektiga egalik qilish bilan bog'liq bo'lgan barcha risklar ijarachiga o'tmaydi va shuning uchun operativ ijara shartnomasi bo'yicha olingan ijara ob'yektlari ijarachining balansida hisobga olinmasligi lozim.

47. Operativ ijara ob'yekti ijarachi tomonidan balansdan tashqari schyotlarda operativ ijara shartnomasida ko'rsatilgan qiymatda, ijaraga beruvchida esa – asosiy vositalar tarkibida balans schyotlarida hisobga olinadi.

48. Operativ ijarada ijarachi tomonidan hisoblangan va to'lanadigan ijara to'lovlari, ularni foydalanish maqsadiga qarab mahsulot (ish, xizmat)larning ishlab chiqarish tannarxiga va (yoki) davr xarajatlariga olib boriladi.

49. Ijara beruvchining operativ ijara ob'yektlarini saqlab turish bilan bog'liq xarajatlari (amortizasiya ajratmalari, sug'urtalash, kapital va joriy ta'mirlash, operativ ijara ob'yektlari bilan bog'liq soliqlar va boshqa xarajatlar) ushbu xarajatlar yuzaga kelgan hisobot davrining joriy xarajatlari sifatida tan olinadi.

50. Operativ ijarada hisoblangan va ijaraga beruvchi tomonidan olinadigan ijara tushumlari daromad sifatida tan olinadi.

51. Operativ ijara shartnomasida ijara ob'yekti, ijara muddati tugashi yoki tugamasidan, agarda shartnomada shartlashilgan sotib olish narxining barchasi ijarachi tomonidan to'langanda, ijarachining mulkiga o'tishi ko'zda tutilishi mumkin.

Agar shartnomada ijara ob'yektini sotib olish ko'zda tutilmagan bo'lsa, u tomonlarning qo'shimcha kelishuvi bilan o'rnatilishi mumkin, unda ijara ob'yektidan foydalanish uchun oldin to'langan to'lovlar sotib olish bahosida hisobga olinishi haqida kelishish huquqiga ega.

Ijara muddatining tugashi yoki uning tugaguniga qadar shartnomada ko'zda tutilgan sotib olish narxini ijarachi tomonidan to'liq kiritilgan holda va ijara ob'yektiga egalik qilish huquqi unga o'tganda, u buxgalteriya hisobida ijarachining mulki sifatida hisobga olinishi shart.

52. Ijarachining operativ ijara ob'yektini yaxshilash (obodonlashtirish, qo'shimcha qurish, qo'shimcha asbob-uskunalar o'rnatish, rekonstruksiya, modernizasiya qilish, texnik qayta qurollantirish va boshqa) xarajatlari operativ ijara ob'yekti qiymatini ko'paytiruvchi kapital quyilmalar sifatida aks ettiriladi.

Agar operativ ijara ob'yekti ijaraga beruvchining ruxsati bilan yaxshilangan bo'lsa, operativ ijara shartnomasining amal qilish muddati tugagandan so'ng yoki operativ ijara shartnomasi bekor qilingach, ijarachi ana shu maqsad yo'lida sarflagan barcha xarajatlarining qoplanishini talab qilish huquqiga ega, agarda operativ ijara shartnomasida o'zgacha shartlar ko'zda tutilmagan bo'lsa.

Ijaraga beruvchining ruxsatisiz amalga oshirilgan operativ ijara ob'yektini yaxshilashga sarflangan xarajatlar (qo'yilmalar) va ularni operativ ijara ob'yektiga zarar yetkazmagan holda ajratib olish imkoni bo'lmasa, operativ ijara shartnomasining amal qilish muddati tugagach yoki shartnoma bekor qilingach, ular ijaraga

beruvchiga tekinga o'tadi, agarda operativ ijara shartnomasida o'zgacha shartlar ko'zda tutilmagan bo'lsa. Biroq, agarda ularni operativ ijara ob'yektiga zarar yetkazmagan holda ajratib olish mumkin bo'lsa va agar ijaraga beruvchi ularning qiymatini qoplashga rozi bo'lmasa, bunday hollarda ijarachi ularni ajratib olishi mumkin.